

Colecția PAULA GABRIELA POP

O întâmplare

Bunica mi-a povestit că venea de la moară cu sacul în coș și deodată, pe drum, i-a apărut o pădure de lemne groase în fața ei, de i se părea că nu poate trece prin ele. Era pe la ora 1 noaptea. Deodată s-a oprit și a început să facă cruci și să zică rugăciuni. O pus mâna la ochi, să nu vadă luminile și o mers înainte. Și deodată a văzut că a dispărut pădurea și a recunoscut drumul pe care era.

De la Maria Făt, 65 ani, Șurdești, 2004

Omu nopții

Bunica venea de la desfăcat de porumb, cam după miezul nopții. Când a ajuns să se apropie de casă, a ajuns într-un vârf de deal, înainte de a ajunge la podul de piatră de peste vale și a văzut un om pe pod, plimbându-se. Era îmbrăcat în alb și i se părea că era mai înalt ca stâlpul. I-a fost frică să continue drumul, să treacă peste acel pod unde l-a văzut pe omul acela înalt. Și-a continuat drumul prin grădini, dar tot avea de trecut valea care ieșea de sub pod. Și când să treacă valea, la drum, de pe pod s-a auzit un zgomot îngrozitor, bunica, crezând că s-a surpat podul.

Când a ajuns acasă, speriată, nu a dormit toată noaptea, așteptând să se facă ziuă, să meargă să vadă ce s-a întâmplat la pod de a fost atâta zgomot. Când s-a zărit de ziuă, a plecat să vadă podul, dar acolo nu se întâmplase nimic.

De la Maria Făt, 65 ani, Șurdești, 2004

Colecția NICOARĂ TIMIȘ

Borâții de Frumusele

Borâții de Frumusele se leagă de obicei de anumite fete blestamate de părinți.

Când suflă vântul, se fac niște vârtejuri care prind orice, și se învârt ca într-un tolcer, ca într-o pâlnie. Atunci Frumuselele lasă borături pe buruieni, pe iarbă – un fel de spumă. Dacă îi găsești, acești borâți îi culegi, îi aduci într-un vas cu *ad'easmă mare* de la Bobotează.

Atunci când apar vârtejurile de vântoase trebuie să ștoptești (să scuipi) de trei ori și să zici: "N-am nimic cu voi, n-aveți nimic cu mine!".

Dacă se fac pe corp anumite bube – ptișolcoți, acolo unde te-o atins, te-o prins vârtejul, te lecuiești în trei zile: una de dulce, a doua de post, a treia de dulce. Te duci dimineață la o femeie văduvă. Femeia văduvă ia apă într-o cană, de pe *roata morii*, în sens invers. Cum *pticură apa* de pe roata morii, o iei în ulcică, ori cană. Duce ulcica cu apa de pe roata morii acasă și, pe masa goală, pune pe masă o pernă de in sau de cânepă și pe ea pune ulcica cu *ad'esma mare* și cu *borâții de Frumusele*, dar și ulcica cu apă luată de pe roata morii. Cu o cârpă curată, de pânză de in ori de cânepă, îl unge cu *ad'esma mare*, cu borâții de Frumusele, apoi cu apă de pe roata morii, îl spală, îl șterge cu cânepa de trei ori în fiecare zi, timp de trei zile: una de dulce, a doua de post, a treia de dulce și dispăre boala, omul se face bine, sănătos.

De la Maria Peter, Săcel, 1975

**Lenea
I ca și căscatul.**

3095

Câte fete-s cu pieptare
Tâte-s strâmbe de spinare,
Numa mândrulița mea
Îi dreaptă ca secerea.

De la Nicolae Ungur a Mancii, 20 ani,
Coaș, 1925

3096

Cum nu-i mândra mea cuminte
Și nu-i place-a țină vite
Numa poale-mpăturate
Și păpuci călcâie-nalte.

De la Nicolae Ungur a Mancii, 20 ani,
Coaș, 1925

3097

De-ar ști mama că io joc
Mi-ar face pielea cojoc,
De-ar ști mama că-s aici
Mi-ar face pielea opinci.

De la Nicolae Ungur a Mancii, 20 ani,
Coaș, 1925

3098

Vai de mine, iară-s bat,
Iară-s căne blăstămat.
Ș-asă m-am îmbătat
Ș-am venit cu capu spart.

De la Nicolae Ungur a Mancii, 20 ani,
Coaș, 1925

3099

Așa joacă prin Coaș
Ca bivoli prin imaș
Și-așa joacă-n Mănăștur
Ca și cocoșii în ciur.

De la Nicolae Ungur a Mancii, 20 ani,
Coaș, 1925

3100

Fost-am tânăr, tânăruț,
La multe fete drăguț
Și de când îmbătrânesc
La nime nu trebuieșc.
De la Nicolae Ungur a Mancii, 20 ani,
Coaș, 1925

3101

Asară fusei în sat
La nevastă cu bărbat
Și-am venit cu capu spart.
Bine-o făcut că mi-o dat
C-acolo n-am fost chemat.
De la Vasile Achim, 23 ani, Coaș,
1925

3102

Foaie verde mătrăgună
Amu lumea nu e bună
Că s-o stricat tare rău:
Bătută-i de Dumnezeu.
De la Vasile Achim, 23 ani, Coaș,
1925

3103

Unde-s eu și cu fărtatu
Nu ne temem de tăt satu,
C-om pune spate cu spate
Și om bate două sate
Și din Culcea jumătate.
De la Vasile Achim, 23 ani, Coaș,
1925

3104

Frunză verde ca nalba
Mult îmi zice măicuța
Să las sara ulița
Și pe mândra, săraca.
Ulița n-o pot lăsa,
Nici pe mândrulița mea,
N-o pot lăsa niciodată
Și dacă mama mă bate.
De la Vasile Achim, 23 ani, Coaș,
1925

3105

Și-aseară am fost la clacă
Ș-o fost gata să mă bată
Cela cu centura lată -
Bată-l amaru să-l bată.
De la Vasile Achim, 23 ani, Coaș,
1925

3106

Foaie verde foi de fag
De ce, lele, nu ți-s drag -
N-am io casă și n-am masă.

Cămeșa ciunii

Îmi povestea mămuca și că ei i-o spus moașa, mama mămuchii, că, mai demult, umbla pe sate Ciuma. Și acolo unde intra, multă jăle aducea. Ca să nu se apropie Ciuma de sat, trebuia șapte văduve, cu șapte fete fecioare, de dimineața până seara, să melițe în, să facă fuior, să-l toarcă, să pună teară, să țeasă pânză, apoi, din ea, să coasă o cămașă pentru Ciumă și seara să o ducă la marginea satului, să o așeze pe un ciung de molid ca Ciuma să o ia și să nu mai vină în sat.

De la Maria Peter, Săcel, 1975

Andrei Fărcaș: Colindători din Țara Chioarului la Festivalul Datimilor de Iamă, Sighet, 1982.

Legende, povestiri, pățanii, întâmplări

Colecția AUGUSTIN MICU

Fata de uriaș

Pe vremuri, când au trăit urieșii, se zice că fata unui uriaș, plimbându-se prin pădure, a ajuns într-o poiană. Acolo a văzut arând un om mic, cu niște boi, iar înaintea lor era femeia omului. Fata s-a gândit că ce bine s-ar juca ea cu oamenii aceia așa mici și cu vitele lor. S-o dus la ei, o prins cu o mână de șurț și l-o întins, iar cu cealaltă mână o prins boii cu plug cu tot și i-o pus în șurț, apoi o prins pe om și pe femeie și i-o pus și pe ei în șurț. S-o dus acasă și i-o arătat urieșului ce jucării și-o aflat. Tatăl fetei i-o spus să-i ducă înapoi, la locul de unde i-a luat și să-i lase acolo. I-o mai zis fetei că acești oameni mici de-amu înainte ei vor moșteni pământul (De la Gheorghe Goja, 92 ani, 1987, Cicârlău).

Oase de urieși

Când o săpat la fundația bisericii din Țintirim, în Căliman, oamenii o găsit în pământ oase de urieși (De la Ileana Pop, 60 ani, 1987, Cicârlău).

Marț Sara

Marț Sara era o femeie hădă, foarte mare, sărea la oameni în cârcă ori mergea alături de ei, le ieșea în cale și-i speria.

Limba-i sabdie ascuțită.